

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 6-8/ 2004

Forumul Regional

„Secolul acesta va fi acela al comunităților“

Discuția despre regionalizare a avut o dezvoltare sinuoasă în România postdecembristă. Liga PRO EUROPA a fost unul dintre puținii actori care au menținut cu constanță discursul pro-regionalist, însă detașarea subiectului, dobândită cu greu în ultimii ani, nu a fost urmată și de o dezbatere publică onestă a acestui subiect. Liga PRO EUROPA a organizat la Cluj, în data de 8 iulie, Forumul Regional tocmai pentru a suscita o dezbatere deschisă și realistă pe marginea regionalismului și regionalizării.

La forumul regional au participat: membrii grupului Provincia a căror contribuție a fost foarte importantă în lansarea publică a dezbaterii despre regionalism (Szokoly Elek, Ovidiu Pecican, Bakk Miklós, Hadházy Zsuzsa, Al. Cistelean, Marius Cosmeanu), cadre universitare (Nicolae Păun, Cristina Gheorghe, Magyari Vincze Enikő, Ioan Maxim Danciu), cercetători (Lucian Năstasă, Ioan Hossu), politologi (Antonela Capelle Pogăcean), politicieni (Alexandru Fărcaș, Grigore Zanc, Sabin Gherman), jurnaliști (Borbély Csaba, Cristian Todea, Dénes Gyula, Alexandru Vlad, Claudiu Groza), reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale (Anamaria Kovács, Ana Ludușan) — persoane care prin activitatea lor fie participaseră deja la dezbaterea publică a acestei teme, fie pot să se implice cu folos în lărgirea acestui cerc intelectual.

Smaranda Enache: Vă salut în această după-masă în numele Ligii PRO EUROPA și al Centrului de Studii și Dezvoltare Regionale și vă propun să continuăm o dezbatere începută cu mulți ani în urmă în anumite cercuri intelectuale, fie în cadrul revistei *Altera*, fie în cadrul revistei *Provincia*, dar și în alte multe luări de poziție ale intelectualilor și ale politicienilor din România, pe tema regionalizării privită ca

un experiment eficient pentru reforma profundă a administrației statului și pentru realizarea unui stat mai ieftin, mai prompt în serviciile sale, mai aproape de cetățean, capabil să corecteze deficitul democratic care se acumulează în toate tipurile de guvernare.

Szokoly Elek: Acest forum se datorează acelei inițiative lansate la 31 ianuarie 2003 de către Grupul Provincia care propunea atunci: *am hotărât să lansăm azi la Cluj inițiativa lansării forumului pentru regionalizarea României, structură civică deschisă tuturor persoanelor, grupurilor și organizațiilor dornice să participe la dezbaterea privind regionalizarea. Forumul își propune să contribuie la elaborarea politicilor publice care să contribuie la descentralizare eficientă, reală aptă să reducă deficitul democratic al structurii actuale, includerea regiunilor în Constituție, definirea regiunilor ca entități administrative politice, coerente economic, cultural și istoric, garantarea competențelor regionale exercitate de*

organisme legislative și administrative alese direct. Desigur această inițiativă presupune ceea ce a fost numit – regionalizare autentică, regionalizare adevărată. Tocmai a apărut în Monitorul Oficial noua Lege a dezvoltării regionale a României, o variantă a Legii din 1998, o variantă despre care putem să discutăm dacă este îmbunătățită sau nu, dar ceea ce cred că se poate concluziona în mod univoc este că ea se află foarte departe de ceea ce am numit, și noi și alții, o regionalizare autentică. Necesitatea acestei regionalizări este deductibilă din mai multe considerente, noi sper să putem să discutăm aici care sunt aceste necesități și care sunt argumentele care pot dovedi acest fapt. Regionalizarea autentică înseamnă în primul rând structuri alese, înseamnă structuri cu competențe politice, înseamnă mult mai mult decât regiunile de dezvoltare actuale care funcționează – după cum știm cu toții – așa cum funcționează, mai mult nu funcționează decât funcționează.

Ovidiu Pecican: Este extrem de util să ne întâlnim în acest nou context — după alegerile locale care retrasează puțin harta dezbaterilor despre regionalizare, regionalism. Vreau să remarc aici foarte succint dar ca un punct posibil de plecare a discuției noastre că, iată, în competiția electorală care abia a luat sfârșit au existat formațiuni politice care au inclus în programul lor schița destul de conturată a unei concepții despre regionalizare, au vorbit despre utilitatea ei, despre modalitățile de înfăptuire, iar imediat după alegeri au apărut semnale destul de sonore și convingătoare dinspre PSD, din partea domnului Ioan Rus, propunând o regionalizare la nivelul acestui partid semnificativ de pe eșcherul politic al țării noastre. Iată deci că atunci când lansăm ideea forumului pentru regionalizare și mai ales atunci

(continuare în pagina 4)

CALENDAR * N A P T Á R

2 iunie – *Conferință de presă a LPE* pe teme: monitorizarea alegerilor locale, proiectul „Politică pe bani publici”, refuzul CNCD de a soluționa sesizări de discriminări rasiale.

4 iunie – *Expoziție Editura Ligii PRO EUROPA* realizată în foaietul Teatrului Național cu ocazia Zilelor Universității „Petru Maior”.

6 iunie – *Monitorizarea alegerilor locale din județul Mureș.*

16-28 iunie – *Vizită de monitorizare a organizațiilor guvernamentale din Georgia* realizată de către Smaranda Enache la invitația Fundației Cordaid din Olanda.

17 iunie – *Primăria Tinerilor*, manifestare realizată în cadrul programului Colegiul Democrației, ediția a X-a. Cu această ocazie s-au decernat diplomele absolvenților acestei ediții a programului.

20 iunie – *Monitorizarea turului al II-lea al alegerilor locale în județul Mureș.*

29 iulie - 5 iulie – *Vizită de studiu a modelului sud-tirolez de autonomie locală* la Bolzano, Italia, realizată de către Smaranda Enache și Szokoly Elek.

2-4 iulie – *Training pentru rețeaua monitorilor locali* realizat de Biroul Drepturilor Omului la Târgu-Mureș.

6 iulie – *Vizita delegației SPD din Germania la Tîrgu-Mureș.* Consultări informale cu Smaranda Enache.

7 iulie – *Conferință de presă a LPE* cu teme: poziția LPE privind Legea dezvoltării regionale; considerații privind cadrul legislativ al alegerilor parlamentare și prezidențiale; consecințele încălcării dreptului la propria imagine; poziția LPE privind modul de funcționare a CNCD.

8 iulie – *I. Forum Regional* organizat la Cluj de către Centrul Intercultural al LPE și Centrul de Studii și Dezvoltare Regională Cluj.

18-25 iulie – *Universitatea de Vară Bálványos.* Din partea LPE au participat Smaranda Enache și Haller István.

20 iulie – *Vizita delegației EXODEA Europe* din Irlanda. Discuții informale cu Szokoly Elek.

20 iulie – *Tabăra de Vară Alkisz* desfășurată la Adămuș. Din partea LPE a participat Haller István.

22-26 iulie – *Universitatea de Vară Transsylvania*, ediția a II-a de la Ilieni organizată de Centrul Intercultural al Ligii Pro Europa.

30 iulie – *Libertatea de credință*, dezbatere organizată de Centrul de Resurse Juridice București în colaborare cu MTV România. Din partea LPE a participat Haller István.

9 august – *Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării* a aniversat 2 ani de la înființare. La manifestarea de la Cluj LPE a fost reprezentată de Amalia Pecican.

június 2 – *A PEL sajtókonferenciája* a következő témák körül: a helyhatósági választások, a „Politika közpénzen” program, a CNCD visszautasító magatartása a faji diszkriminációs ügyekben.

június 4 – *A PRO EUROPA Liga Kiadójának kiállítása* a Nemzeti Színház előcsarnokában a „Petru Maior” Egyetem Napjai alkalmából.

június 6 – *A Maros megyei helyhatósági választások megfigyelése.*

június 16-28 – *A grúziai civil szervezetek működésének kiértékelése*, melyen a hollandiai Cordaid Alapítvány meghívására Smaranda Enache vett részt.

június 17 – *Fiatalok Polgármesteri Hivatala*, a X. Demokrácia Kollégiuma keretében rendezett esemény, mely alkalmával a végzősök átvehették okleveleiket.

június 20 – *A Maros megyei helyhatósági választások második fordulójának megfigyelése.*

június 29 - július 5 – *Tanulmányút a helyi autonómia dél-tiroli modelljének megismerésére* Bolzanoba, Olaszországban, amelyen Smaranda Enache és Szokoly Elek vettek részt.

július 2-4 – *Training helyi emberjogi megfigyelők számára* Marosvásárhelyen az Emberjogi Iroda szervezésében.

július 6 – *Németországi SPD küldöttség látogatása* Marosvásárhelyen. Informális találkozás Smaranda Enacheval.

július 7 – *A PEL sajtókonferenciája* a következő témákkal: a PEL állásfoglalása a Regionális fejlesztési törvénnyel kapcsolatban; a parlamenti és elnökválasztás törvényi kereteinek értékelése; a személyiségi jog sérelmének következményei; a PEL állásfoglalása a CNCD működésével kapcsolatban.

július 8 – *I. Regionális Fórum* Kolozsváron az Interkulturális Központ és a Regionális Tanulmányok és Fejlesztés Központja szervezésében.

július 18-25 – *Bálványosi Nyári Egyetem.* A PEL részéről Smaranda Enache és Haller István vettek részt.

július 20 – *Az írországi EXODEA látogatása.* Informális találkozás Szokoly Elekkel.

július 20 – *Ádámosi Alkisz Nyáritábor.* A PEL részéről Haller István vett részt.

július 22-26 – *II. Transsylvania Interkulturális Szabadegyetem* a Pro Europa Liga Interkulturális Központjának szervezésében.

július 30 – *Vallásszabadság*, Vitaforum a bukaresti Jogi Forrásközpont szervezésében és a Romániai MTV közreműködésével. A PEL részéről Haller István vett részt.

augusztus 9 – *A Diszkriminációellenes Országos Bizottság* fennállásának két évét ünepelte meg. A kolozsvári eseményen a PEL részéről Amalia Pecican vett részt.

Haller István

Limba cea de toate zilele

Nu demult, aflându-mă la Sovata, stăteam de vorbă cu o cunoștință din București. Aflându-ne la un restaurant, făcusem comanda în limba maghiară, la care persoana respectivă mi-a mărturisit foarte deschis: „*Eu nu am nimic cu maghiarii, dar îi înțeleg pe cei care vin aici și se întorc la București cu gândul de a-l vota pe Vadim la viitoarele alegeri. De ce vorbiți voi limba maghiară?*”.

Îmi veni în gând o altă întimplare. Mă aflam în trenul de la Miercurea Ciuc spre București și auzeam cum unii dintre călători, provenind din capitală și terminându-și concediul în stațiunea Băile Tușnad, povesteau oripilați: „*Este ceva incredibil! Aștia vorbeau în maghiară chiar și cu câinele, vă dați seama, chiar și cu câinele!?*”.

Au trebuit să treacă ani de zile să înțeleg această supărare îndreptată împotriva limbii maghiare, venită nu din partea unor naționaliști cu interese politice, ci din partea unor „oameni obișnuiți de pe stradă”. Pentru un bucureștean (ieșean, băcăuan, craiovean etc.), limba oficială definită ca atare de Constituție, este și limba maternă și limba folosită în metrou, și limba în care citește meniul restaurantelor. Prin urmare, el nu are o noțiune reală a limbii materne.

Mi s-a mai spus că mănânc pâine românească și ar trebui să vorbesc românește... Cum pot fi piinea, cartoful sau boiaua de ardei românești, sau chiar și țărîna, brazda, solul, noroiul... este o altă întrebare care ar merita un pic de cugetare. Dar să revenim. De ce sîntem „noi” așa de înrăiți și nu vrem să înțelegem că în România trebuie să vorbim numai românește?

Există o limbă în fiecare familie, pe care membrii ei o vorbesc între ei și chiar se și înțeleg (sau o limbă în care nu se înțeleg, dar nu din motive lingvistice). De ce o fi maghiara această limbă vorbită în familia mea? Nu din „nevoia” de uneltire împotriva caracterului oficial al limbii române sau împotriva caracterului național și unitar al României. Așa se vorbea în familie și cînd limba oficială era maghiara, sau mai demult, cînd limba oficială era germana, sau chiar și mai demult, cînd limba oficială era latina. Poate un prost obicei... Același însă care îi făcea pe românii din Transilvania să vorbească limba română indiferent dacă limba oficială era latina, germana sau maghiara și indiferent dacă preotul ținea liturgia în pravoslavă. „*Asta este cu totul altceva*”, răsună imediat, ca o sentință. Și cu sentințe sau axiome nu încerci să te lupți. Ele sînt enunțate, fără să se caute raționalitatea dincolo de ele. De ce este altceva și nu poate suporta comparația? „*Pentru că noi sîntem aici dintotdeauna*” — răsună iarăși și iarăși răspunsul. Merită să răspunzi la aceste argumente bine fixate în creiere, de la lecțiile de istorie din clasa a IV-a? Cum se leagă acest „dintotdeauna” cu cele învățate la orele de religie sau cu cele învățate la orele de biologie privind geneza omului, din nou, este o temă care merită un pic de cugetare.

Mai există o limbă care se folosește în comunitate. Îmi aduc aminte, cînd eram copil, chiar dacă printre noi erau și copii români, limba vorbită era cea maghiară. Eram majoritari, în proporție cam de 10 la 2, ne-am impus prin număr. „*Mare pericol! Maghiarizare!*” Deloc. Nu cred ca vreunul din cei doi copii să fi devenit maghiar, doar pentru că a învățat limba

maghiară. Așa cum nu cred nici că printre copiii care se joacă acum, între aceleași blocuri, în proporție inversă și folosesc limba română, s-ar produce o românizare. E drept că pe vremuri copiii români săreau un „fejes” sau un „állati” și înjurau în maghiară, iar acum copiii maghiari merg la „Tineretului moziba” de pe „Trandafirilor tér” și cunosc denumirea română a părților intime ale corpului. În schimb, ajunși la maturitate, acești copii pot folosi o limbă învățată bine în copilărie. Această limbă a comunității, care se vorbește la locurile de muncă, în birfele de pe băncile din parcuri, chiar și în restaurante, nu poate fi impusă din afara comunității respective. Nu demult, în Tîrgu-Mureș, această limbă era cea maghiară. La Sovata și Tușnad, la Odorhei și Miercurea Nirajului, această limbă este și acum maghiara.

Celor nefamiliarizați cu acest firesc, îndoctrinați cu frica față de orice lucru neobișnuit, straniu și străin, „fapta” pare ridicolă: chiar și cu câinele, domnule! Pentru că lor li s-a înscris (poate chiar tatuat, să rămîna acolo permanent) în creier: limbile pe care nu le înțeleg sînt folosite de dușmanii poporului pentru a unelti. Maghiara este percepută ca un argou, nu ca o limbă maternă sau ca o limbă a comunității. Și atunci de ce să o vorbești cu câinele, care, deși are o privire inteligentă, nu dorește regiuni autonome? La restaurant se mai înțelege că vorbesc în maghiară cu chelnerul, doar sînt în stare să comand două cafele, pentru mine cu lapte și mult zahăr, pentru cel din fața mea fără lapte dar cu un pic de cianură...

Încetul cu încetul înțeleg și eu de ce persoane care în viața lor nu au auzit o iotă în maghiară, cum află că mă cheamă István, mă bombardează cu cereri să le învăț înjurături în această limbă. Nicidecum nu mă întrebă cum se cere o ceașcă de cafea, o pâine sau cum se spune „mulțumesc”. Ele vor înjurături. Și mi-am dat seama: nu ca să înjure în limba maghiară, că pentru asta și limba lor maternă are expresii din cele mai variate, ci ca să înțeleagă dacă sînt înjurate. Că doar la ce altceva am folosi limba noastră?

Dacă tot am amintit de lucruri firești: ar trebui să fie firesc nu doar faptul că eu vorbesc atît în familie cît și în comunitate, cînd am ocazia, limba maghiară, dar și faptul să folosesc, cînd împreună cu mine sînt persoane care nu vorbesc limba maghiară, o limbă înțeleasă și de ele. Din politețe față de ele și nu pentru că limba respectivă ar fi limbă oficială. Iar politețea ar putea deveni firesc, nu ceva impus de societate ca eticheta spaniolă din Evul Mediu.

Recunosc, eu pot avea deficiențe la capitolul politețe. Mai ales față de persoane care îmi fac aluzii că Vadim trebuie susținut dacă eu în continuare cer „két kávé” și nu „două cafele”. Se pare că politețea ar trebui să fie reciprocă. Cum a fost în vremea în care colegul meu de facultate, român din Timișoara, vorbea cu mine întotdeauna în maghiară, iar eu îi vorbeam, întotdeauna, în română. Diletanții într-ale politeței (pînă cînd nu conștientizau accentul meu) credeau că el este maghiarul și eu românul.

Și stăteam acolo, la Sovata, în restaurant, așteptînd cafeaua, gîndindu-mă: merită să dau explicații? Să-mi conving partenerul de discuție să-l voteze pe Vadim dacă crede că acest lucru e spre binele României și nu pentru că atunci le va fi rău maghiarilor din România? Tocmai îmi spusese cît de mult detestă mentalitatea „să moară capra vecinului”... Se pare că nu și în situația în care capra era ungurească.

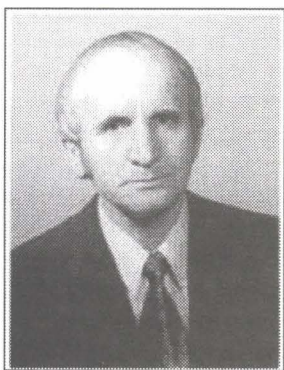
„Secolul acesta va fi acela al comunităților”

(continuare din pagina 1)

cînd spuneam că, după ce atîngem un anumit punct al discuției despre regionalizare, unii lideri politici s-ar putea chiar să-și asume în programele lor strategia regionalizării nu a fost o vorbă în vînt, nu a fost o vorbă aruncată aiurea, ci iată dobîndește consistență. După ce discuția a speriat inițial și a avut parte de reacții foarte crude din partea clasei politice, abia cîteva luni mai tîrziu domnul Adrian Năstase s-a pronunțat în legătură cu regionalizarea spunînd că, în orice caz, dacă discutăm despre regionalizare, nu poate fi vorba decît despre una privită în termeni economici, financiari ai redistribuției fondurilor europene, etc. Domnul Rus, ca și de altfel liderii AP, repune problema în termeni politici foarte clari. Iată cum într-un timp destul de scurt ideile dobîndesc o consistență pragmatică și sigur că depinde cum ne situăm în raport cu ele: unora li se va părea că lucrurile merg prea încet, alții vor considera că lucrurile merg cu tempoul necesar, iar alții vor crede că ne pripim, dar în nici un caz nu va strica o discuție deschisă, constructivă ca cea de astăzi.

Grigore Zanc: Înainte de toate cred că controversa regionalizării țîn de sensul diferit care se acordă noțiunii de regionalizare, respectiv de regiune. Pînă cînd nu o să avem un consens asupra noțiunii de regiune, nu se poate avea un consens asupra conținutului noțiunii de regionalizare și nu va avea loc un consens pragmatic și realizat. Și în privința UE, ideea creării acestei Uniuni a pornit de la o uniune de state – fiecare păstrîndu-și specificul și

fiecare făcînd parte din Uniune ca o entitate care nu își abandonează identitatea; și în ceea ce privește regionalizarea este nevoie de o anumite corelare a modului de a concepe regiunile României cu cele ale Europei Unite din care vrem să facem parte, pentru că e de presupus o anumită simetrie de structuri care vrem să funcționeze relativ după reguli similare. Pornind de aici, poziția pe care a exprimat-o domnul Rus este una pe care am convenit-o împreună la nivelul conducerii organizației județene și ea nu are deloc sensul unei desprinderi, al unei atomizări a structurilor în general și al unei autonomizări a structurilor partidului în particular. Este vorba cu precădere de a aplica în cadrul unei strategii generale o politică, o ideologie proprii partidului nostru, iar dacă vorbim la modul general de acest aspect la alte partide, problemele specifice trebuie să fie decise și respectiv să fie incluse în strategia generală prin evaluarea de către cei din organizația respectivă. Problema s-a pus, de pildă, în legătură cu ceea ce noi am avut pe parcurs, protocolul cu UDMR, protocol la care principalii actori nu au fost neapărat liderii de organizații din această zonă, ci din alte zone ale țării,

și din acest motiv am considerat că nimeni nu poate negocia și respectiv cunoaște mîi bine problemele pentru a le putea pune în termeni reali decît cei care provin din zona respectivă. De aici pînă la a merge pe formulele de autonomie ale unor ținuturi care să se desprindă cu totul de stat mi se pare o cale destul de lungă. S-a amintit aici de Ținutul Secuiesc, de acea inițiativă legislativă care a fost respinsă. Mi se pare că intrăm într-un fel de absurd al modului de a gîndi lucrurile. În cadrul discuțiilor ce au avut loc la Senat s-au pus inițiatorului întrebări legate de celelalte grupuri etnice care rămîn în cadrul acestui ținut, iar răspunsul a fost, firește, că acestea se bucură la rîndul lor de protecția grupului majoritar. De aici trebuie să mergem mai departe, și în cadrul grupului Ținutului Secuiesc identificînd grupuri de români sau de alte etnii în cadrul cărora de asemenea vor fi cîteva grupulețe sau familii de alte etnii. Pînă unde ne tot ducem cu acest gen de autonomizare? Problema regionalizării — în ceea ce ne privește, în acord cu orientarea europeană — se pune în sensul regîndirii împărțirii administrativ-teritoriale chiar dacă prin Constituția actuală nu s-a pus problema unor regiuni, a unor zone de dezvoltare din punct de vedere economic, dar firește, implicit și din punct de vedere politic.(...)

Claudiu Groza: Eu aș vrea să fac cîteva observații, precizări empirice. La momentul cînd a apărut Memorandumul pentru regionalizare, lucram la un post de radio, am semnat necondiționat Memorandumul și, datorită faptului că eram jurnalist de investigații, am continuat să urmăresc sistematic o anumită urgență a unui puls de mentalitate în care apare și ideea asta, în subsidiar și foarte confuz, a regionalizării. Urmărind presa, am constatat că se înlocuia o localizare geografică pe puncte cardinale cu o localizare toponimică. Adică nu se mai spunea NV României sau centrul României, se spunea Transilvania, Dobrogea, Moldova. Un lucru care mă face să cred că suntem pe o direcție a vremurilor de care nu mai putem face abstracție în ciuda inerțiilor, a obstacolelor pe care le avem. Această dezbatere, care ar trebui permanentizată și la care ar trebui să ia parte mult mai multe foruri de decizie, ar trebui să fie cît mai vie și să se permanentizeze în așa fel încît lucrurile să fie limpezite cît mai repede pentru că există o oarecare stagnare în această confuzie terminologică, lucru care nu face decît să îndepărteze un efect care se va petrece în timp cu siguranță.

Nicolae Păun: Cred că foarte multe probleme ale acestor teme extrem de importante sunt legate de procesul care curge, care nu este conceptualizat, care nu este definit și poate că atunci cînd spunem regionalizare ne situăm într-un alt context. Poate că este important, în acest moment, să definim politicile regionale, de pildă, cu care putem fi mai ușor familiarizați pentru că ele sunt deja politici europene. Poate că este mai ușor să definim acum, de pildă, comunitatea, pentru că știm cu toții că dacă secolul al XIX-lea a fost unul mai mult sau mai puțin triumfal al națiunilor, al XX-lea al violențelor sau extremelor, acest secol cu certitudine va fi al comunităților. Și atunci poate este mult mai important să definim locul comunității în cetate. (...) Vorbim din ce în ce mai mult de subsidiarității, vorbim din ce în ce mai mult de acest trend favorabil localizărilor în detrimentul statului național, pînă la urmă pentru că asta este direcția sensului istoric. (...)

Lucian Năstasă: Toată istoria noastră a fost una întârziată, mereu cu mare greutate ne-am racordat la Europa. Ideea regionalizării și a evoluției prin această formă organizată este o chestiune de ardelenitate. Pentru că regiunea are aici cu adevărat o tradiție istorică. La noi regiunea nu este un experiment. Mereu vorbim de Maramureș, Țara Vrancei, Bucovina, toți au propria lor identitate și, așa cum ați menționat, tradiții personale și chiar specificități lingvistice oarecum diferite de la o regiune la alta. Nu întâmplător îl poți ghici pe cineva că este oltean sau ardelean sau moldovean. Nu îmi este clar termenul de regiuni de dezvoltare. Asta înseamnă oare că vor exista regiuni care nu se vor dezvolta? Trebuie să dinamizăm societatea românească și mai cred că regionalizarea ar reprezenta un foarte bun stimul pentru cei care – să zicem – au evoluat mai puțin dinamic de-a lungul istoriei.

Al. Cistelecan: Mie dezbateră mi se pare foarte optimistă pentru că discută detalii ale unui proces în plină progresie. Eu cred că suntem la același prag și nu am trecut nu de pragul necesității procesului de regionalizare ca atare, dar n-am trecut de pragul de dinainte, de necesitate a unei dezbateri despre regionalizare. Desigur, conceptul acesta de regionalizare va ieși din această dezbateră. Ce conținut va avea el?

Deocamdată, fiecare are regionalizarea lui. Eu cred că pragul mare de trecut întâi și întâi e acesta: să convingem că există o problemă, o dezbateră, nevoia acestei dezbateri. Nu cred că am convins. Ideea nu este unde era cum 5 ani, fără îndoială se mișcă într-un cerc mai mare, a dovedit că are un pic de eficiență, dar încă nu multă. De aceea, marile partide sunt foarte prudente când se apropie de acest spectru, indiferent că este vorba de PSD – care când face un pas în față când doi înapoi atunci când evocă un astfel de concept – fie că este vorba de alte partide. Ideea nu mai este atât de demonică. S-a deviscerat, nu a devenit suavă ca un înger, dar nu mai este atât de demonică cum a fost. S-ar putea acum lansa o dezbateră asupra necesității unei dezbateri. E un cerc mic cel al persoanelor care consideră că merită dezbătută această problemă.

Bakk Miklós: Aș vrea să punctez un lucru care probabil nu l-am sesizat cu toții cu ocazia alegerilor locale și care este un lucru hotărâtor în viziunea mea pentru România. La aceste alegeri locale s-au decis câteva chestiuni strategice. Dacă analizăm datele alegerilor locale, vedem că viața politică locală a fost acoperită de partidele parlamentare. Există o suprapunere de aproape 1:1 între partidele care au o poziție în Parlament și partidele care domină consiliile locale și consiliile județene, cu puține excepții. Și excepțiile sunt interesante pentru că, în general, acestea se întâlnesc în Transilvania. Acest fapt înseamnă în opinia mea că o anumită partidocrație deja a ajuns într-o anumită fază în România, deci partidele își asumă responsabilitatea pentru toate deciziile care se iau de către forurile publice. Este important acest lucru – că piața politică locală este ocupată de partide, fapt ce nu este caracteristic pentru Europa. Trebuie să știm că sunt foarte multe țări unde la alegerile locale pot participa și asociații sau organizații civile. Faptul că partidele la noi au ocupat această piață și că actorii de pe planul local sunt identici cu cei din Parlament este un lucru specific. Eu găsesc că

aceasta este o evoluție mai degrabă negativă. (...) Cea de-a doua constatare ține cont de evoluția economică. În România, pe o perioadă mai lungă vom asista la un capitalism impus sau distribuit de sus în jos. Acest lucru înseamnă că canalele prin care capitalul pătrunde și se pune în circulația economică vor fi o perioadă încă destul de lungă controlate de la centru. Este valabil pentru foarte multe țări aflate în tranziție. Asta înseamnă că centralismul nu ține doar de o anume voință politică sau de imaginația politică, dar undeva este condiționat economic. Dacă ținem cont de toate aceste date politice și economice, atunci prima constatare pentru o strategie regionalistă este că este vorba de un proces de durată. Și trebuie să avem anumite viziuni. (...) Este vorba despre un regionalism asimetric. Această noțiune nu este una inventată, există în literatura de specialitate, dar am considerat important să avem un scenariu pe termen lung care poate fi denumit cu această noțiune. Regionalismul în România pe termen mediu va fi un compromis. Va fi un compromis dinspre o modernizare venită de la centru care se impune foarte stângaci și contraproductiv într-o primă fază a regionalismului dar, probabil, odată cu dezvoltarea localismului și cu apariția unor elite locale mai puternice, vor apărea și mișcări regionale și atunci ne vom îndrepta spre un sistem politic care va realiza un compromis între aceste mișcări și proiecte de regionalizare venind de la centru.

Al. Cistelecan: Momentan există pe piață patru concepte privind regionalizarea: unul care nu are nimic de-a face cu regionalizarea și anume împărțirea pe județe și marea majoritate a forțelor politice este de acord cu ea, cu îmbunătățirile unei autonomii uneori tot mai pregnante. Există apoi, pe cale de a funcționa cumva, conceptul care este definit prin regiuni de dezvoltare. Există apoi nostalgia conceptului de regiuni istorice de care ne apropiem să zicem noi mai mult, și există apoi forma a patra regionalizarea asimetrică. Și eu cred că aici este pericolul din felul în care se va duce discuția. Pentru că dacă 90-99% din contribuțiile de un fel la altul de la teorie la utopie sunt ardene, înseamnă că această dezbateră trebuie dezardelenizată dacă vrem ca ea să aibă succes. Și mai ales demaghiarizată.

Smaranda Enache: O altă chestiune care face destul de dificilă problema despre regionalizare și chiar despre identitatea regională este faptul că într-un anume fel, am impresia că cei care doresc statutul special al Țării Secuilor – și asta pot să o spun eu ca unul din oamenii care nu au țipat împotriva acestei idei – nu și-au trasat niște obiective istorice și este foarte greu de decelat pentru cineva din afara comunității dacă acum prioritatea este dubla cetățenie, este autonomia în cadrul regiunii care este Transilvania, este o implicare istorică în reconstrucția regională în Transilvania sau menținerea unei entități etnico-lingvistice foarte legată de Ungaria. Eu cred că nu poți face foarte multe lucruri deodată și că, pentru ușurarea dialogului și pentru ca să putem face curățenie în prioritățile noastre, este foarte important ca odată să stăm de vorbă despre această temă a autonomiei secuiești ca să înțelegem și noi, cei care suntem în afara comunității, prioritățile acestea și numeroasele teme adiacente care apar și care, din punctul meu de vedere, fac ca chestiunea să fie tot mai complexă de la o zi la alta și tot mai greu de înțeles. Mie îmi este tot mai greu de înțeles care este agenda și care este sfârșitul listei. (...) Regionalizarea este o temă europeană și o temă generală. Trebuie să găsim forme noi în care demnitatea și prosperitatea umane să fie mai bine servite de către administrație, de către structuri, despre asta este vorba până la urmă.

VARĂ UNIVERSITARĂ LA ILIENI

Ideea de a organiza o universitate de vară la Ilieni s-a dovedit, și la a treia ediție, excelentă. Într-un cadru care îmbină modernitatea centrului care o găzduiește – operă mirabilă a comunității și a păstorului ei spiritual, episcopul vicar reformat Kató Béla – cu ruralitatea prosperă a comunei secuiești și frumusețea peisajului colinar cu bucuriile spirituale ale întâlnirilor, aducerea împreună a circa cincizeci de cursanți (absolvenți de cursuri universitare, ziariști, tineri politicieni) este un proiect fericit. Ceea ce nu se poate realiza, ca apropiere între membrii grupului, în timpul pauzelor, se va petrece cu siguranță după-amiezele și serile, în timpul activităților estivale, turistice, sau la mesele de lemn de la crîșma *Naplopó/Pierde-Vară*. Pretutindeni, în izolarea naturistă de tentațiile mercantile ale marilor spații urbane, locul s-a convertit cu ușurință într-un topos al comunicării și într-o piață vivace de idei.

Anul acesta, cele patru zile petrecute la Ilieni s-au concretizat în dezbateri fertile, interesînd cîteva chestiuni de mare actualitate. *Lărgirea U.E. și noile frontiere: oportunitate sau barieră?* (joi 22 iulie) a fost prima problemă luată în focuri. Am abordat-o, în cadrul unui panel generos, Zoe Petre (profesor universitar și vice-președinte AP), geopolitologul Molnár Gusztáv (Grupul *Provincia*), Smaranda Enache (Liga Pro Europa și AP) și subsemnatul (din partea *Team Europe*, grup de experți stabilit în România de Delegația Consiliului Europei). Atenți la implicațiile internaționale ale creșterii pașnice a acestui recent (la scara istoriei) factor de putere care este UE, ca și la repercusiunile intrării României în circuitul mai amplu pe care noua structură trans-statală le presupune, vorbitorii nu au ezitat să atragă atenția nici asupra capcanelor pe care le evidențiază lipsa dezbaterilor publice largi pe această temă, cunoașterea îndeaproape a exigențelor presupuse de proces, „tehnizarea” prea marcată a translației etc. Cu toate acestea, s-a observat că o altă cale pentru România decît intrarea în UE nici nu se poate lua în considerare, o cît mai rapidă integrare obligînd la importante și curajoase mișcări tactice. Ele nu îi interesează doar pe

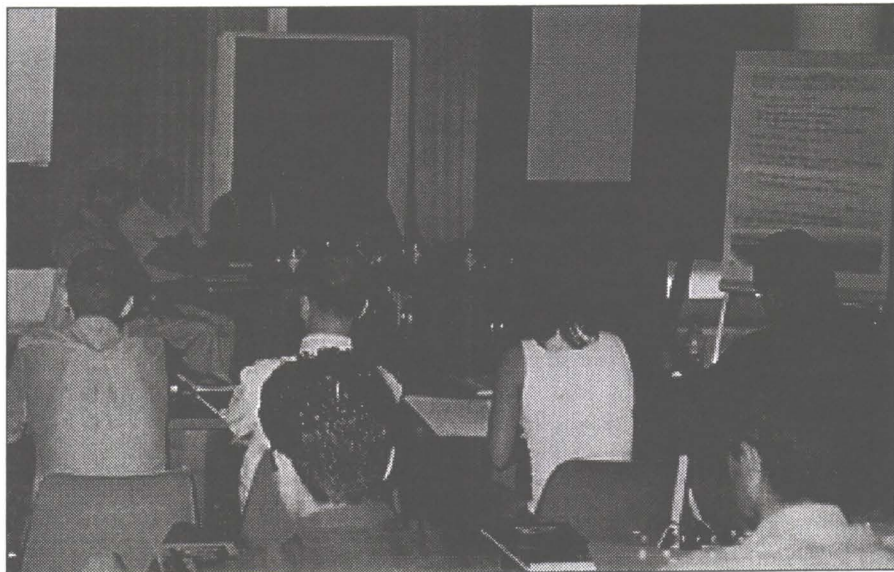
tehnicienii, ci coboară pînă la nivelul indivizilor și al societății civile, la întreprinzătorii particulari și la opinia publică cea mai diversificată, solicitînd răspunsuri prompte și adecvate.

A doua zi de discuții a luat în colimator chestiunea *Identităților concurențiale și/ sau complementare: identitate europeană, națională, regională*. Gabriel Andreescu (APADOR-CH), Eginald Schlattner (scriitor și pastor), Szokoly Elek (Liga Pro Europa și Grupul *Provincia*) și autorul rîndurilor de față s-au pronunțat cu privire la pluridentitatea noastră mai mult sau mai puțin virtuală, insistînd asupra caracterului neconcurențial și neconflictual, în cele mai multe dintre cazuri, al acesteia. Nu există nici o contradicție de fond între a fi român și catolic, european și agnostic, femeie și patrioată în același timp, în condițiile în care Europa la făurirea căreia dorim să participăm este una democrată, atentă la valorificarea diversității ca bogăție și, nu în ultimul rînd, tolerantă. S-au adus, desigur, în discuție și cazurile de răbufnire a intoleranței (exemplificabile prin victoria extremei drepte în alegerile din Austria cu cîteva ani în urmă, hecatombele din fosta Iugoslavie, acțiunile ETA sau ale separatiștilor corsicani), încercîndu-se o evaluare lucidă și nuanțată a identităților multiple atît de specifice Europei. Notez și caracterul cald umoristic și evocator al discursului prozatorului E. Schlattner, contrapunctat de eleganțariguroasă a celorlalți vorbitori.

A treia zi a marcat, sub raportul

perspectivelor pe care le-a deschis, o coborîre pragmatică pe pămînt. Vorbînd despre *Entități economice regionale în procesul descentralizării*, Csutak István (*Team Europe*), Nicolae Havriș (AP), Klárik László Attila (*Team Europe*), Claudiu Coșier (ADR) și Ana Ludușan (*Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului*, Cluj) au oferit un panel dens în idei și exemple, cu referiri punctuale la realitățile locului. S-au punctat dificultățile așa-zis obiective ale dependenței de un centru preocupat de păstrarea controlului integral asupra resurselor și inițiativelor, dar s-a observat judicios și că unele obiective administrative și economice depășesc nu numai posibilitățile județene, ci și pe cele regionale. Referirile la istoricul reformei administrative în statul românesc modern, cu eșecurile și cu succesele sale parțiale, datorate lui Claudiu Coșier, au pus în temă un orizont problematic și o tradiție ce depășește mai bine de o sută cincizeci de ani. Agreate mai ales prin concretețea trimiterilor la o realitate accesibilă, intervențiile acestei zile nu au reușit, totuși, să invalideze necesitatea abordărilor teoretice și politologice ale chestiunii regionalizării și descentralizării.

Ultima zi a atras atenția asupra viitorului imediat, focalizînd asupra anului 2008 – spre un vot regional? (*Așteptările regionale și programele politice din România*). Invitații au fost, de astă dată, Ráduly Róbert (U.D.M.R., primar, Miercurea Ciuc), Cristian

Universitatea de Vară Transsylvania

Ediția a III-a, Ilieni

Program

22 iulie, joi

*Lărgirea UE și noile frontiere:
oportunitate sau barieră?*

Referenți: Zoe Petre, Molnár
Gusztáv, Smaranda Enache,
Ovidiu Pecican

23 iulie, vineri

*Identități concurențiale și/sau
complementare: identitate*

europeană, națională, regională
Referenți: Gabriel Andreescu,
Eginald Schlattner, Szokoly Elek

24 iulie, sâmbătă

*Entități economice regionale în
procesul descentralizării*

Referenți: Csutak István, Nicolae
Havrileț, Klárik László Attila,
Claudiu Coșier, Ana Ludușan

25 iulie, duminică

2008 — spre un vot regional?

*(Așteptările regionale și
programele politice din
România)*

Referenți: Ráduly Róbert,
Cristian Pîrvulescu, Szilágyi
Zsolt, Smaranda Enache,
Bakk Miklós

Pîrvulescu (Asociația „Pro Democrația”), Szilágyi Zsolt (deputat independent), Smaranda Enache, Bakk Miklós (profesor, Universitatea „Babeș-Bolyai”) și – iarăși cel ce scrie aceste însemnări retrospective. Datorită diversității perspectivelor – au vorbit oameni din administrație, politicieni, experți din societatea civilă și universitari – alternarea punctelor de vedere, dense, argumentate chiar și atunci când erau declarat partizane și subiective, a îmbogățit perspectivele și a creat impresia unei altitudini profesionale și etice greu de surprins la talk-show-urile și la emisiunile de analiză televizate ori transmise la radio. Structurată magistral de analiza spectrului politic și a perspectivelor vieții politice românești întreprinse de Cristian Pîrvulescu, discuția din ultima zi a fost, în fapt, culminația celor patru zile de întâlnire dintre cursanți și speakeri.

În dimineața concluziilor, a cincea, s-a subliniat acest lucru în evaluările finale, dorindu-se, pe seama edițiilor

viitoare, intensificarea interacțiunii dintre invitați și cursanți în forma unor workshop-uri bine circumscrise temelor din fiecare dimineață. Cum a le introduce în după-amiezele dedicate excursiilor și activităților agreabile programate și întâmpinate cu interes de toată lumea ar însemna o încărcare suplimentară a programului, soluția dezirabilă ar fi, pesemne, amplificarea universității estivale la cel puțin o săptămână. Cum însă aceasta înseamnă o altă capacitate logistico-financiară, dezvoltarea cursurilor de vară de la Ilieni va depinde de implicarea unor noi sponsori ori de suplimentarea alocărilor actuale pe temeiul unor programe extinse.

Aflat la intersecția politologiei cu istoria, administrația publică și managementul instituțional și economic, demersul complex presupus de abordările *Universității de vară Transsylvania* poate însemna o calificare indispensabilă viitorilor cetățeni ai Europei unite.

Ovidiu PECICAN

Consecințele încălcării repetate a dreptului la imagine Comunicat BDO

Liga PRO EUROPA a atras de nenumărate ori atenția presei asupra importanței libertății de exprimare, dar și asupra faptului că acest drept, după cum formulează **Convenția europeană a drepturilor omului** la art. 10, „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

Prezentînd cazul Notar Gheorghe jr., în care Statul Român este obligat la plata unor daune morale substanțiale (40.000 euro), am arătat din nou că presa nu poate prezenta persoane ca infractori, pînă cînd nu există o sentință definitivă de condamnare, întrucît astfel se încalcă dreptul la imagine al celui acuzat. Am solicitat posturilor de televiziune să nu arate fața persoanelor reținute, acest tratament fiind considerat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului – fapt demonstrat și în cazul Notar – o încălcare a principiului prezumției de nevinovăție și, totodată, un tratament umilitor, degradant.

Totuși, la începutul lui iunie 2004, două persoane din Târgu-Mureș au fost prezentate pe trei posturi naționale de televiziune ca fiind traficanți de droguri, deși împotriva lor nici măcar nu a fost declanșată urmărirea penală. Prezentarea imaginilor respective la televiziune a avut un efect deosebit de grav asupra vieții celor două persoane: în cazul uneia a fost ruptă logodna (nunta urma să aibă loc în august), în cazul celeilalte, părinții au refuzat accesul tînărului în locuința lor comună, obligîndu-l să-și găsească adăpost la prieteni.

Cei doi tineri solicită daune morale și materiale din partea celor trei posturi de televiziune, iar dacă nu vor primi aceste daune, vor iniția acțiuni civile cu bune șanse de câștig pe cale judecătorească. Ceea ce ar trebui să fie o învățătură de minte pentru amatorii de scandaluri cu orice preț.

O oportunitate pe Nistru

Tocmai în vreme ce președintele Vladimir Putin lichidează sistemul federal al Rusiei, Rusia și Misiunea OSCE în Moldova condusă de SUA insistă asupra unui proiect de numire a Rusiei drept principal „garant” — prezent cu trupe militare — al unei noi „federalizări” moldo-transnistrene. Propunătorii proiectului din Moscova, OSCE și Departamentul de Stat al SUA și-au închipuit că președintele comunist al Moldovei Vladimir Voronin, un produs al nomenclaturii sovieto-moldovene, va colabora la acest plan din respect pentru Rusia.

Însă după multe ezitări, multe gafe și răsuciri interioare, președintele Voronin și echipa lui au hotărât să respingă demontarea statului moldovean și fac apel acum la sprijinul Occidentului. Ei cer internaționalizarea procesului „de pace” rusec aflat în derulare prin care să se ostracizeze dictatura transnistreană instaurată de străini și care să caute o soluționare politică de consolidare a unei

Moldove funcționale, orientate spre Europa, și care să mute negocierile dintr-un format controlat de Rusia într-unul aflat sub patronaj internațional, cu o participare deplină a statelor Unite și a Uniunii Europene. *Sotto voce*, Moldova face apel la Occident să îi ceară Rusiei să își retragă trupele din Moldova. Pînă acum în Moldova numai grupurile anticomuniste prooccidentale ale societății civile îmbrățișau aceste vederi.

Domnul Voronin a declarat presei — iar ministrul Afacerilor Externe a declarat Adunării Generale a ONU — că „federalizarea” propusă nu mai poate fi luată în considerare și că Moldova face apel la comunitatea internațională să fie în gardă împotriva formelor de soluționare a conflictelor care ar crea pseudo-state disfuncționale.

Întrebarea cu care se confruntă cancelariile de la Washington, Bruxelles și cele europene a fost tot timpul și a rămas următoarea: cine va hotărî ordinea politică și de securitate din Moldova, de-a lungul a 450 de kilometri de graniță a NATO și UE? „Federalizarea” în forma propusă ar crea un protectorat rusec și o exclavă militară de-a lungul acelei granițe. Astfel, noua politică a domnului Voronin oferă Occidentului o oportunitate strategică de a participa la crearea de-a lungul graniței sale de sud-est un stat moldovean proeuropean funcțional, prietenos, în locul unui avanpost militar rusec.

Aceasta este totodată o oportunitate pentru Occident de a impulsiona democrația în loc de a consimți la stingerea ei. Moldova, în ciuda inapoiării și sărăciei sale moștenite de la sistemul sovietic a făcut dovada unei promisiuni mai mari de democrație decît oricare din celelalte republici ex-sovietice. Moldova este singura dintre acestea care a avut din 1991 pînă în prezent alegeri parlamentare și prezidențiale libere și corecte, recunoscute internațional, în care toate guvernele aflate la putere au pierdut. Moldova nu a dezvoltat niciodată un sistem prezidențial autoritar (cu toate că rătăcirea comunistă din 2001 a făcut din el o posibilitate). Ea nu a cunoscut crimele motivate politic sau alte forme de violență; și rămîne un exemplu de toleranță etnică.

„Federalizarea” propusă ar legaliza dictatura roșie a Transnistriei în regiune, i-ar acorda o cotă de putere în restul Moldovei și ar plasa această ordine sub garanții mai cu seamă

rusești, cu prezența trupelor rusești. Aceasta ar ucide promisiunea democratică a Moldovei și perspectivele sale europene.

De două luni, diplomația occidentală se face că nu aude apelurile Moldovei. Aceasta nu din cauză că în momentul de față se întîmplă ca la conducerea țării să se afle comuniștii. Apelurile opoziției anticomuniste la o soluție democratică europeană au fost și ele ignorate de cancelariile occidentale. Diplomații Statelor Unite și ai Uniunii Europene — laolaltă cu liderii Rusiei, Ucrainei și Transnistriei — îndeamnă Moldova să revină la negocierile în care baza discuțiilor o reprezintă proiectul de „federalizare” de inspirație rusească. Este un proiect în care Rusia și auxiliarii său dețin patru locuri, Moldova unul, iar Occidentul nici unul.

În Consiliul Permanent al OSCE, Moldovei i se spune de către toate părțile să revină la acest format. Desigur, Statele Unite și Uniunea Europeană își exprimă indignarea morală față de eliminarea totală a alfabetului latin din Transnistria, însă nu propun nici un fel de contramăsuri reale, ignoră recenta preluare prin forță a căilor ferate moldovene de către Transnistria și continuă să trateze aceste evenimente în principal ca o imixtiune nedorită în negocierile de „federalizare”.

Moldova a adoptat această nouă politică în iulie cînd atacul asupra ultimelor școli cu alfabet latin din Transnistria au pus capăt negocierilor de „federalizare”. Atacul a declanșat, însă nu a fost cauza deciziei Moldovei. Domnul Voronin a menționat cauzele într-o serie de interviuri date mass media, inclusiv în cel de la Radio Europa Liberă în care a declarat: „Trupele rusești de menținere a păcii se află în satele regimului transnistrean...ele îi oferă o acoperire, în loc să faciliteze o soluție politică. Negocierile din formatul actual s-au dovedit demult a fi o fundătură; Transnistria, Rusia și Ucraina au ca obiectiv înghețarea situației pe termen nelimitat”. Domnul Voronin face apel pentru trupe internaționale de menținere a păcii și pentru un format internațional de reprezentare în locul capcanei formatului controlat de Rusia, vechi de 12 ani. El cere și ca o misiune EU-OSCE de monitorizare a granițelor să oprească comerțul ilegal al Transnistriei cu și prin Ucraina.

Politica urmată de acest președinte este una riscantă, însă demnă de un om de stat. Domnul Voronin, aflat acum aproape de încheierea mandatului și de intrarea în alegeri, a parcurs un cerc complet de cînd a preluat puterea în 2001 cu vederi pronunțat rusocentrice și fără nici o pregătire ca om de stat. Ca președinte, noua sa orientare spre Occident și experiența decepționantă cu Rusia s-au contrapus tot mai mult moștenirii lui de o viață a socializării politice sovietice.

În timpul primilor trei ani de mandat, domnul Voronin a zigzagat între Rusia și Occident, sfîșiat după cîte se pare între impulsuri vechi și noi, acestea din urmă cîștigînd treptat tot mai mult teren. Începînd cu 2002, politicile occidentale au consolidat în mod constant vechile și cele mai rele impulsuri împingîndu-l pe domnul Voronin în brațele Rusiei prin „federalizarea” cu Transnistria sub „garanțiile” rusești.

În momentul de față, oficialii occidentali și internaționali care se ocupă de această problemă par a fi fixați pe abordarea dintîi, rusească, pe care Voronin pare să o fi depășit. Atitudinea lui actuală reprezintă o oportunitate pentru Washington și Bruxelles de a-și reconsidera politica. Aceștia trebuie să găsească o soluție compatibilă cu securitatea și democrația euro-atlantică și cu o Moldovă orientată spre Occident aflată la noua graniță a Occidentului. În ultimii ani, totuși, Washingtonul și Bruxellesul par să fi uitat de aceste interese, iar din iulie se arată indiferente față de această oportunitate.

Vladimir Socor

Alegeri locale, 6 iunie 2004

La alegerile locale din 6 iunie 2004, Liga PRO EUROPA, în parteneriat cu Asociația Pro Democrația, a avut un număr de 80 de observatori acreditați în județul Mureș. Ei au semnalat următoarele nereguli:

- mai multe buletine de vot nu au purtat ștampila de control, în unele secții de votare ele au fost observate înainte de a ajunge la alegători (1000 de bucăți într-o secție, 500, respectiv 200 în alte secții), în altele, câteva persoane votaseră deja cu astfel de buletine;

- se putea desprinde pagina de mijloc a buletinelor de vot pentru consiliul județean;

- au dispărut ștampile în două secții de votare;

- într-o secție s-a semnalat că un candidat, aflat în cabina de votare, a primit buletinele de vot din cabina vecină, probabil a votat pe ele, după care a dat înapoi buletinele de vot în cabina respectivă - președintele secției a refuzat anularea acestor buletine de vot;

- în trei localități s-a semnalat oferirea gratuită de băuturi alcoolice pentru votanți;

- urnele mobile în multe locuri nu au ajuns la toți solicitanții întrucât s-a pornit prea târziu cu ele;

- într-o localitate s-a semnalat neîncetarea campaniei electorale prin plimbarea mașinii Primăriei cu afișe electorale;

- în două secții urnele au fost deschise înainte de anularea buletinelor de vot neutilizate;

- la o secție de votare s-a permis, pînă la orele 14.00, să se voteze doar cu carte de alegător fără ca aceasta să fie însoțită de un act de identitate;

- la o secție, un grup de tineri au primit lista persoanelor care nu s-au prezentat la vot și s-au dus la unele dintre adrese (utilizînd criteriul etnic) chemînd oamenii la vot;

- instrucțiunile privind procesul votării au fost afișate doar în limba română, deși ele reprezintă anunțuri publice;

- munca observatorilor a fost îngreunată în două secții, unde ei nu au fost lăsați să se apropie de masa la care stătea comisia, din mai multe secții s-a anunțat că președinții refuză eliberarea unor copii ale proceselor verbale cu rezultatele alegerilor pentru observatori.

După primele estimări, aceste deficiențe nu au avut un efect substanțial asupra rezultatelor, dar demonstrează o organizare deficitară a procesului electoral.

Biroul Electoral Județean a dovedit receptivitate la toate sesizările noastre, încercînd remedierea problemelor semnalate.

Mulțumim presei, care și-a manifestat interesul privind desfășurarea corectă a alegerilor locale în județul Mureș.

Haller István
coordonator program

Poziția Ligii PRO EUROPA în privința modului de funcționare al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

La 19 mai 2004, Liga Pro Europa a trimis o scrisoare la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu scopul de a obține informații privind sesizările în domeniul discriminării rasiale, înaintate de asociația noastră acestei instituții. Neprimind răspuns, cu ocazia conferinței de presă din data de 2 iunie 2004, Liga Pro Europa a arătat, cu argumente și exemple concrete, că există o anumită rezistență din partea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării față de soluționarea unor sesizări privind discriminările rasiale. De această dată nu au fost necesare nici 24 de ore pentru ca CNCD să elaboreze o poziție „referitoare la acuzele Ligii Pro Europa”.

Față de această poziție, la data de 10 iunie 2004, Liga Pro Europa a trimis o scrisoare la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitînd o analiză mai aprofundată a cazurilor sesizate.

Între timp Liga Pro Europa a mai fost informată (la data de 1 iulie 2004) asupra unei soluții a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Conform **Hotărîrii nr. 146 din 21 mai 2004**, Consiliul constată o discriminare rasială (prin afectarea dreptului la demnitate personală, conform art. 19 al **Ordonanței 137/2000**) produsă printr-un articol publicat în cotidianul **Cuvîntul liber**, și hotărăște „sanționarea contravenientului *Bonifaciu Ardelean cu avertisment*”. Această sancțiune este însă inexistentă, întrucît art. 20, alin. (1) al **Ordonanței** prevede: „*Contravențiile prevăzute la art. 5-8, 10, art. 15 alin. (1), (3) și (6), art. 16, art. 17 alin. (1), art. 18 și 19 se sancționează cu amendă între 2.000.000 lei și 20.000.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă între 4.000.000 lei și 40.000.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate*”. În mod evident, trebuia să se aplice o contravenție între 4 și 40 milioane lei, întrucît discriminarea vizează o comunitate.

Aceeași hotărîre soluționează și sesizarea Ligii Pro Europa privind un alt articol publicat în **Cuvîntul liber**. În acest caz Consiliul consideră că autorul nu face altceva decît să prezinte o carte cu conținut discriminatoriu. Hotărîrea ignoră însă faptul că sesizarea se referă la comentariile autorului articolului, citînd în mod expres un astfel de comentariu: „*lucrarea lui Weidlein are darul de a scoate în evidență tocmai această trăsătură fundamentală a spiritului maghiar*”. În mod evident, prin comentariile autorului „recenziei”, se aduce atingere dreptului la demnitate personală, în conformitate cu prevederile **Ordonanței 137/2000**.

Ecologie

Centura Târgu-Mureș
nu a primit autorizația de mediu

Consecvență principiilor stipulate de statutul său, Liga PRO EUROPA s-a alăturat celorlalte organizații neguvernamentale de mediu locale (Asociația pentru Protecția Mediului și a Naturii Rhododendron, Asociația pentru Protecția Mediului și a Naturii PRO BICICLO-URBO, Fundația Alfa Transilvană, Asociația țărănească PERPETUUM MOBILE) în organizarea sesiunilor de informare publică privind efectul dezastruos pe care l-ar avea asupra mediului construcția drumului de centură propus de Primăria Târgu-Mureș. În plus, organizațiile neguvernamentale au prezentat și argumente ce tin de protecția mediului și argumente privind dezvoltarea durabilă. Campania derulată de organizațiile neguvernamentale poate fi considerată una de succes, protecția Primăriei neobținând autorizația de mediu.

Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor
Agenția de Protecție a Mediului Mureș
Târgu-Mureș, strada Podeni nr. 10,

Către,
Liga PRO EUROPA
Târgu-Mureș, Strada Trandafirilor nr. 5

Referitor: Acord de mediu solicitat de Primăria Târgu-Mureș pentru defrișarea a 12,8 ha de pădure în scopul realizării unui drum de tranzit care să ocolească municipiul Târgu-Mureș pe relația SE-NE.

Vă informăm că, urmare a analizării concluziilor Studiilor de Impact, a opiniilor primite din partea societății civile și a concluziilor dezbaterii publice a prevederilor proiectului supus avizării, Colectivul de Analiză Tehnică, întrunit în data de 2.07.2004 la A.P.M Mureș, a decis acceptarea concluziilor Studiilor de evaluare a impactului prezentate.

În consecință, nu se emite Acord de mediu pentru defrișarea a 12,8 ha din pădurea Dealul Mare și pădurea Târgu-Mureș, în scopul realizării unui drum de ocolire a municipiului Târgu-Mureș care să asigure circulația de tranzit pe relația SE-NE.

Pentru realizarea obiectivului propus, respectiv „Centura municipiului Târgu-Mureș pentru devierea traficului greu pe relația SE-NE“, Primăria Târgu-Mureș are posibilitatea reluării procedurii în cazul reconsiderării proiectului în sensul reducerii suprafeței de pădure ce trebuie defrișată și ocolirea rezervației de semințe.

Totodată Primăria Târgu-Mureș are posibilitatea demarării unei noi proceduri de reglementare în cazul optării pentru altă variantă de amplasare a obiectivului propus, ce nu implică defrișare.

Director executiv, Ing. Dănuț Ștefănescu
Șef Serviciu A.A Autorizare, Ing. Eleonora Simovici

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

540049 Târgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel: +40-(0)265-250182; Fax: +40-(0)265-250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P. 1, 4-5: „*This century will be the one of communities*” — The Regional Forum organised at Cluj by PEL's Intercultural Centre and by the Centre for Regional Studies Development based in Cluj highlighted the need to include a thorough and fast regional development in the agenda of the Romanian policy makers;

P. 2: *A Romanian/Hungarian synopsis* of the PEL's main events in June-August 2004;

P. 3: *Our Daily Language* — opinion on most Romanian's inability to realise the importance for the Hungarian minority to use their mother tongue as a means of daily communication;

P. 6-7: *Summer University at Ilieni* — the debates within the Summer University overviewed the opportunities and tasks EU integration will open up for Romania;

P. 8: *An Opportunity on the Dniester*. — An analyse that shows how Moldovan President Voronin, leaving behind his lifelong russocentric views, calls for internationalizing the ongoing Russian “peacekeeping” operation and for moving the negotiations from the Russian-controlled format into an international one with full-fledged U.S. and EU participation.

P. 9: *The Local Elections on the 6th of June* — PEL's press release on the results of its monitoring the local elections; *PEL's Position regarding the Way the National Council for Fighting Discrimination Functions* — PEL takes a stand against the lack of commitment the Council shows in pinpointing and punishing discrimination;

P. 10: *The Detour Route for Tîrgu-Mureș Has Not Been Granted the Environment Authorisation* — the refusal by the Agency for Environment Protection of the Mureș County to authorise a detour route for Tîrgu-Mureș that would imply massive deforestation in the area is partly a result of PEL's arduous activity to that end.

Responsabil de număr: Doina BACI

Multipliat la **MEDIAPRINT**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul

Open Society Institute, Fundația Heinrich Böll Germania și Charles Stewart Mott SUA